

Kovács-Széles Andrea

Jupiter jól van

Az öregasszony az ágy szélén kuporog, háta mögött a dunyha, mint egy nagy kék domb. Odakint egy nő baktat a ház felé. A friss hó teljesen elvakítja, szeme lassan szokik hozzá a szoba gyenge fényéhez. Petronella leteszi a táskáját egy székre, aztán észreveszi, így nincs hová leülnie, végül leül, és az ölében tartja a retiküljét.

– Ki maga?

– Petronella. Én jövök ezentúl minden héten.

– Maga jön?

– Én.

– Minek jön?

– Segíteni. Ha szüksége van valamire, megveszem, kihozom...

Vad Piroska egyetlen legyintéssel fojtja bele a nőbe a többi szót, és megigazítja a lába szárán felcsúszott cicanadrágját. Petronella nézi, és arra gondol, hogy hosszú utat járhatott be ez a cicanadrág is, hogy ennyire elnyúlt, felfutott, kirongyolódott. Néhány elszabadult hosszú hajtincs előrebukik az öregasszony arcába, a vonásai szigorúak, barátságtalanok, elutasítók.

– Akkor maga az Ella? – kérdi egy darab merengés után.

– Petronella – mondja még egyszer a középkorú nő, akit az Idősgondozó Központ küldött. Aki most nem tudja, hogy hova is lehetne nézni, hogy ne tűnjön úgy, mintha körbetátogna. Érezni kezdi a szagokat is, azt a nehéz, oxigéntelen valamit, ami egyre rakódik bőrének valamennyi pólusára.

Az ágy melletti széken egy pohár víz. Átláthatatlan üveg pohár. Mély undor fogja el a pohár láttán. Pedig látott már egyet s mást. Koszt is. Olyan időtlen, tartós, kozmás koszt is. Jó lenne az ablakon kinézni – gondolja Petronella, oda is pillant, de az ablaküveg a légyipiszoktól annyira szürke, hogy lehetetlen kilátni rajta.

Beszélgj, beszélj, beszélj vagy csinálj már valamit – nógatja magát, aztán leveszi a kabátját, és visszaül a székre, az ölébe tartva most már a kabátot is.

– Jól van Piri néni?

Az öregasszony megretten a hangtól, ránéz, szúrós tekintete szinte átdöfi a nő testét.

– Hozott kekszet?

– Hoztam.

– Igen. Jól van. Jupiter jól van. Csak éhes.

Petronella kibontja a kekszet, és leteszi a székre a pohár mellé. Vad Piri, ahogy az egész falu emlegeti, kivesz egy kekszet, eltöri, s nagy lendülettel mind a két darabot behajítja a sarokba.

– Nesze, Jupiter! Egyél! Hoztak neked kekszet.

Sokáig síri csend van. Az öregasszony lassan magára cibálja a dunyhát, aztán rászól a széken kuporgó nőre:

– Megette? Menjen oda, nézze meg!

Az első lépésnél érzi, hogy tapad a csizmája a kosztól ragacsos linóhoz. Odamegy a kályha mellé, és benéz a sarokba. Macskakutató tekintettel.

Nagy halom fekete földtúrás. Aztán meglátja a patkányt is. A patkányt, ahogy mohón eszi a kekszet. Az ujjbegyei elkezdnek jegesedni, a gerincén meg forróság kúszik felfelé, valami köpörcöli a torkát, s a lábain átcikázik egy-egy enyhe remegés.

– Mi van? Mit áll ott? Eszik Jupiter?

– Van egy patkány... a sarokban.

– Meddig áll ott?! Hagyja békén! Fél magától.

Petronella nem bír mozdulni, az öregasszony üvölt, s öklével veri a dunyha tetejét.

– Üljön le! Nem hallja?! Üljön vissza!... Maga beteg? Vagy mi a baja?

– Az ott egy patkány...

– Az... Jupiternek hívják. Mi van vele? Eszik?

– Aha.

– Akkor jó.

Petronella visszaül a székre, Piri néni is megnyugszik, csontos kezeit a dunyhán felejtí. A szavai akadozva szivárognak, valahonnan nagyon mélyről.

– Nekem senkim sincs... Nem is volt soha... Én se kellettem senkinek... Mindig is erős voltam... Kemény, mint a vasajtó. Nincs rádióm, se tévém... A központból néha küldenek valakit... Olyankor Jupiter hazamegy. Nem szereti őket. És én sem. De ha jönnek, elülhetnek itt... felőlem.

A spórba felgyullad a tűz, ropogása betölti a szobát. A sarokban csend van. Petronella arra gondol, ki tudja, hány járatot vajt már az a patkány magának itt össze-vissza a falakban, a bútorok mögött. Elvileg bárhonnan előjöhet és bármikor. Úgy érzi, annyira undorodik, hogy csak a száját kellene kitérnie, s odahányná az egész ebédet a szoba közepére. Zavarja a csend is. Idejött ücsörögni, meg hallgatni.

– Mossam el a poharat? – kérdi, s olyan a hangja, mint aki homokot nyelt.

– Nem kell – szól Piri néni a dunyha mögül. Jól van az úgy. Ha elmegy, Jupiter előjön majd inni. Megszomjazik a kekszre...

– Kirakhatom a gyógyszereit – szól újra Petronella, patkányleső tekintettel.

– Minek? Kell a rossebnek... Sose ettem pirulát életemben... A központ mindig küld mindenféle színes bogyókat... pirosat... lilát... szürkét... Kirakom mindet az asztalra, Jupiter meg lassan megeszi... Láthatja, jól van. A teliholdat nagyon szeretem... Bevilágítja az egész szobát... Jupiter felül ide a dunyha tetejére, én meg egész éjjel beszélek neki... Az életről... emberekről... Istenről... Néhány darab keksz, és egy kis víz. Kevéssel beéri. Neki ennyi elég. Mégsem ez élteti... Jupiter szeretve van... Nem érek hozzá, azt nem szereti. De tudja, hogy szeretve van... Hát él... Nekem él... Miattam... Hogy ne legyen nekem se olyan kegyetlen a csend. Jó hallani, hogy rág reggelen a csend. Jó hallani, hogy rág reggelen a csend... Minek beszélek? Maga úgyse érti ezt. Meg senki se. Egyedül csak az Isten... Az érti... Minek ül még itt? Menjen! Ne aggódjanak ott a központban. Jupiter jól van... Maga is láthatta. Ella... ne jöjjön ide többet maga se...

Petronella felveszi a kabátját, vállára a táskáját, és odaszól a falnak forduló asszonyhoz:

– Isten áldja, Piri néni!

– Nehogy nyitva hagyja nekem az ajtót! Meg tegye oda a seprút! Errefelé ez azt jelenti, hogy nincs itthon senki.

Petronella kilép a februári szürkületbe. Tüdejébe belehasít a friss, éles levegő. Odahaza a vacsorát eltolja magától. Inkább elővesz egy doboz kekszet, s tölt

magának egy pohár vizet. Tökély-steril üvegpohárba. Beveszi a gyógyszereit, egy pirosat, egy lilát, egy szürkét.

Eolvassa az e-mailjeit, aztán beku-
porodik a puha fotelbe. A nappalija
tisza, tágas, csillogó, steril. Ő maga csi-
nos, elegáns, ápolt negyvenéves nő. És

még sincs senki, akivel az életét meg-
ossza. Azt sem érzi, hogy szeretve van.
Bezzeg Jupiter, aki jól van – gondolja.
Aztán kettőtör egy kekszet, s nagy len-
dülettel behajítja a sarokba.

Hátha valaki eljön majd egyszer...
Hátha egyszer szeretve lesz...

Megégetlenül

Péntek van. Ma temetik Ványi Péter
édesanyját. Egy ezerszínű októberi dél-
után. Agyaggöröngyök zuhannak, s kö-
zük sárga lehulló levelet kavar a szél.

– Alszik a sárkány, torkában több
tűz nem terem – gondolja Ványi, s egy
darab földet dob az ásó elé. Egyetlen
könyve sem hull. A lelkére kozmált
gyűlölettel nézi az alakuló hantot, s
arra gondol, most már ki üvölti fel
az égre a tehetetlen anyák szlogenjét
„majd megver téged az élet”.

A tiszteletes odalép hozzá részvét-
nyilvánításra, majd odasúgja neki:

– Vasárnap jöjjön be hozzám, az
édesanyja otthagyt valamit a maga
számára.

Ványi bólint, és lassan mindenki ha-
zamegy a temetőből. Luxusautójában
ülve nézi ezeket a balgákat, akik ha-
zafelé baktatnak az út szélén. Marha
parasztok ezek mind – gondolja lesaj-
náló vigyorral. Sártaposó, céltalan kis
senkik.

Ellenben ő él. Világpolgárként.
Lángok közt, jég hátán, fényzőnben.
Bárhol a világon. Az az élet. Ez itt a
nagy bűdös semmi – gondolja, és elhajt
egy szállodáig, hogy ne kelljen senki-
nek a szemébe nézni.

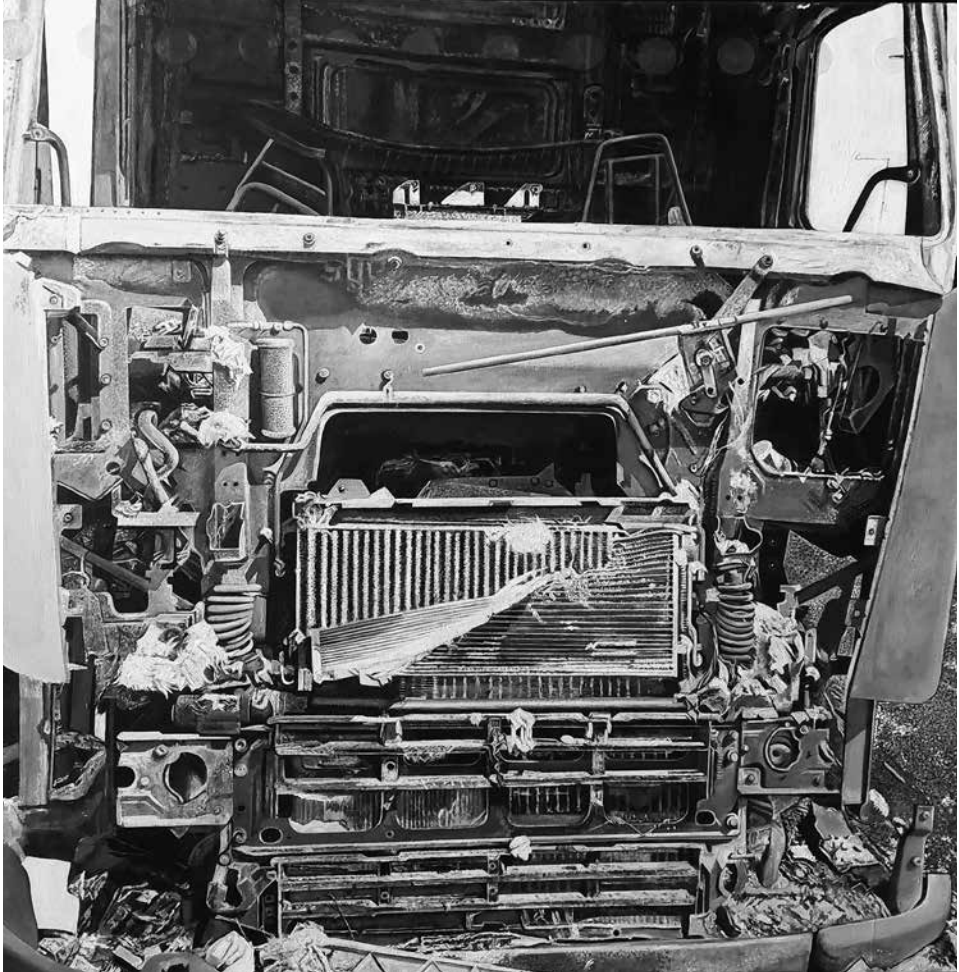
Vasárnap elhossa a paptól azt a ci-
pősdobozt, amit az anyja otthagyt
neki. Most hazamegy vele, mert túl
kíváncsi, hogy mi lehet benne. Csak
találgat. Gondolja, némi arany ékszer,
a kis összekuporgatott nyugdíja, talán
családi fotók vagy egy régi emlék az
iskolás évekből.

Nyikordul egyet a szék alatta. És fel-
emeli a doboz tetejét.

Egy kisgyerekkéz formája, papírból
gondosan kivágva minden ujjacska,
s ráragasztva egy tűzpiros papírra,
amelyből lángnyelveket vágta. Az
aprócska kézre ez van írva:

„Megígértem neked, ha egyszer
lopni fogsz, a kis kezedet odanyomom
a forró kályhaajtóhoz. Nem bírom
megtenni. Mennyire fájna ez neked,
kisfiam. Hát csak elmondom, hogy
ilyet soha többé ne tégy. Ma ellop-
tál az óvodából egy kicsi zöld autót.
Nem szabad. Ezért kiabáltam rád,
kisfiam.”

Ványi Péter leteszi az asztalra a ke-
zecske, és életében először úgy érzi,
mintha kegyetlenül mellbe vágta
volna. Emlékszik, másnap a kabátja
zsebébe tette a kisautót, s visszarakta
a helyére, az óvodai polcra.

Tanulmány a háborúhoz II., 2022

Aztán kiemeli a következő papírkezet a lángocskával együtt, és olvasni kezdi.

„Tudom, hogy mit kellene tennem, de túl forró a kályha, és olyan kicsi még a kezed. Hogyan égethetnélek meg? Ádámtól loptad el az aranyszínű csillogó írószerét. Csak kérned kellett volna. Hogy anya, nekem is vegyél egy ilyen. Te ma elloptad az osztálytársad írószerét. Nagyon kiborultam. Mondtam a magamét egész délután. Azt mondtad: anya, soha többé... Remélem, ez lesz az utolsó kezecke, amit kivagdosok nagy-nagy szeretettel, s a lángokat is, hogy úgy érezzem, tettem valamit, ami inkább anyához méltó és nem egy szörnyeteghez.”

Ványi sokáig tartja a kezében azt a papírdarabot, és úgy érzi, ez mintha a tegnapi történet volna. Aztán kivesz egy másikat, jóval nagyobb papírkezet.

„Ma elloptad a bankkártyámat, rajta a kéthavi fizetésemmel. De nem ez fáj. Hanem az, hogy közben sok-sok év telt el, az a kicsi kéz nagy lett, és mindig csak vesz. Elvesz. Másoktól. Három szó égeti a lelkemet: Tolvaj vagy, fiam! És már nem rángathatlak oda a kályhához, hogy a tűz megégesse a kezed. Üvöltök, és nem engedlek el bulizni a haverokkal... Csak egyet ne feledj el... Én soha nem adom fel... Egy anya nem mond le a fiáról... Nevelni foglak... Nevelni, amíg élsz...”

Ványi Péter leborul az asztalra, és zokogás rázza a testét. A vagány Ványi. A karrierista. A világpolgár. Az élet nagy játékos. Sír. Úgy, ahogy a megvert kisgyerekek sírnak, rázkódó testtel egy sötét sarokban. Amikor a könnyeit szétdörzsöli, újabb üzenetet emel ki abból a cipős dobozból.

„Vajon ma égne a lelkem, ha akkor odataszítom a kezed a tűzhöz? Vajon jó lecke lett volna? Elég elrettentő... Ma elloptad az apád kocsját. Odaadta volna, csak kérned kellett volna. Rám csaptad az ajtót, mert mondtam a jót. Igaz, üvöltve... Az évek, a balhéid, a mindenféle ügyleteid sárkánnyá tettek engem. Már nem fáj, hogy így szólítasz és így érzel... De én mindig a te sárkányod leszek. Tűz van a torkomban, amit kiengedek, de legalább akkora tűz a szívemben is, amivel védelek és szeretlek...”

A szobába lassan belopódzik a szürkeület. A fiatalember villanyt gyűjt, és tölt magának egy pohár vizet. Tekintete végigtrappol a szoba belsején. A könyvek ugyanúgy sorakoznak ott, mint gyerekkorában. Azokkal is próbálkozott, de könyv nem kellett senkinek. Mennyit lehetett volna olvasni. Valami jó mindegyikben lett volna. Egy mondat. Egy gondolat. Vissza kellett volna fordulnia az utcasarokról, felvenni egy könyvet és olvasni.

Visszaül az asztalhoz, és kivesz egy másikat a hozzá tartozó lángokkal.

„Ma kiraboltál egy bankot. Ültünk apáddal a rendőrség folyosóján, és most ez egyszer egy hangot se szólunk egymáshoz. Tudod, végig arra gondoltam, mi vajon miért ezt érdemeltük, miért ezt kaptuk a sorstól, az élettől, Istentől? Nagy titok ez. Én anya vagyok. Megfogadtam ott a folyosón, hogy én még a börtönben is nevelni foglak... Én nem mondok le rólad soha...”

A fiú arra gondol, hogy tényleg állta is a szavát. Oda is bement, amikor csak tehetette. Sárkányszagot érzek – kiáltotta, amikor tudtára adták, hogy jön az anyja. A többi meg röhögte, s felnéztek rá, mert Ványi a börtönben is vagány.

Most arra gondol, az életben az a legszarabb, hogy olyan dolgokkal van tele, amit már soha nem tudsz jóvátenni. Ő kiszabadult, elment az országból, és soha többé nem hívta fel az anyját. Ez is egy rulett, amit nem lehet visszafelé pörgetni. Az utolsó üzenetért nyúl.

„Ma elmentem az orvoshoz. Azt kérdezte tőlem: Ványi néni, hova lett az egészsége?... Csak annyit tudtam mondani: Hát azt ellopták, doktor úr... Ma megmondták, hogy rákos vagyok... Nem tudtalak felhívni, fiam, mert fogalmam sincs, hogy hol vagy... Én igen sokat üvöltöttem rád, de megverni sose vertelek, mindig azt mondtam, majd az élet, majd az megver téged. Tudod, fiam, milyenek a haldokló sárkányok? ... Csendesek. Tudod, fiam, milyenek, mikor haldokolnak az édesanyjak? Színültig vannak reménnyel. Hogy amit tettek, az valahol mégiscsak

jó volt. Tanítónőként sok gyermeket neveltem fel, tettem a dolgom, emberiségig emeltem őket. Csodás küldetést kaptam. Egyszer azzal fenyegettelek meg, hogy megégetem a kezed, ha lopni mersz, mégis megégetlenül nőttél fel. De az is meglehet, fiam, hogy a lelkedet az én üvöltéseim jobban megégették, mint a forró kályha ajtaja. Most azért suttogva mondom: Légy hát jó, és soha ne vedd el a másét. Az életét, az értékeit, a békéjét, az életkedvét... soha, semmijét.

Lásd, most is nevellek, nem adom fel. Nevellek még odaátról is.

Mert erre születtem... Mert erre születtem...”

Telihold van.

Ványi Péter ráborul arra a régi asztalra. Ráborul azokra nevelő papírkezekre, és zokogva siratja el az édesanyját.